HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

איקלע רב הונא בריה דר"נ למחוזא א"ל רבא לרב אליקים שמעיה טרוק טרוק גלי דלא (א) ניתו אינשי דניטריד על לגביה א"ל כי האי גוונא מאי א"ל [א]אסור אפילו בהנאה והא מר הוא דאמר שיכשך אין עושה יין נסך אימר דאמרי אנא לבר מדמיה דההוא חמרא דמי דההוא חמרא מי אמרי אמר רבא כי אתאי לפומבדיתא אקפן נחמני שמעתתא ומתניתא דאסיר שמעתתא דההוא עובדא דהוה בנהרדעא ואסר שמואל בטבריא ואסר רבי יוחנן ואמרי ליה לפי שאינן בני תורה ואמר לי טבריא ונהרדעא אינן בני תורה דמחוזא בני תורה מתניתא א)דאגרדמים עובד כוכבים שקדח במינקת והעלה או שטעם מן הכוס והחזירו לחבית זה היה מעשה [ב]ואסרוהו מאי לאו בהנאה לא בשתייה אי הכי ליתני ימכר כדקתני סיפא ב)חרם עובד כוכבים שהושיט ידו לחבית וכסבור של שמן היא ונמצאת של יין זה היה מעשה ואמרו [ג]ימכר תיובתא דרבא תיובתא רבי יוחנן בן ארזא ור' יוסי בן נהוראי הוו יתבו וקא שתו חמרא אתא ההוא גברא אמרו ליה תא אשקינן לבתר דרמא לכסא איגלאי מילתא דעובד כוכבים הוא חד אסר אפי' בהנאה וחד שרי אפי' בשתייה אמר רבי יהושע בן לוי מאן דאסר שפיר אסר ומאן דשרי שפיר שרי מאן דאסר

מימר

איקלע רב הונא בריה דר"נ למחוזא. לאחר זמן אחר שחזר בו שהחזירו אביי ע"י תשובות שהשיב לו כדאמרינן לקמן אקפן נחמני שמעתתא ומתני' ומחוזא הוא מקומו של רבא: **טרוק גלי.** סגור הדלת שמתיירא מרב הונא שלא יקפחנו בהלכות על דברי מחלוקתם: **על.** רב הונא לגביה ובעי מיניה כי האי גוונא (ב) שיכשך עובד כוכבים ביינו של ישראל שלא בכוונת ניסוך לעבודת כוכבים מאי: **א"ל אסור אף בהנאה.** שחזר בו: **והא מר הוא דאמר כו'.** דקא שרית לזבוני לעובדי כוכבים: **דמי דההוא חמרא.** דהוה בדוולא מי אמרינן מודינא ביה דצריך להוליך דמיו לים המלח ודמי שאר היין שבחבית מותר. ומשום כיסופא קאמר הכי אבל איהו כוליה שרי: **כי אתאי לפומבדיתא.** האי מעשה הוה מקמי הך דאיקלע רב הונא למחוזא: **אקפן נחמני.** הקיפני אביי בשמועות של אמוראים ובמשניות לחלוק עלי ולאסור כל יין החבית: **והוה עובדא בטבריא ואסר ר' יוחנן.** ה"ג **אמרי ליה לפי שאינן בני תורה.** הא דאסר שמואל ורבי יוחנן לבני טבריא ונהרדעי לאו משום דאסור אלא אחמורי אחמירו עלייהו לפי שאינן בני תורה: **ואמר לי.** אביי טבריא ונהרדעא כו' בתמי': **אגרדמים.** אדם הממונה לשמור המדות במלות המלך שלא ישקרו בהם וטועם היין ועושה סרסור ביניהם. אגרדמים גרסינן במ"ס. בתורת כהנים (ג) אמרינן איפת צדק והין צדק יהיה לכם (ד) מנה לך אגרדמים על ככה: **שקדח במינקת.** שנקב את מגופת החבית במינקת והעלה את היין דרך המינקת והוא קנה חלול המוציא ומעלה היין עד פיו וטועמו: **או שטעם מן הכוס והחזירו.** עובד כוכבים בחבית: **מאי לאו בהנאה.** ואע"ג דשלא בכוונת ניסוך הוי האי מגע. ולא יתכן לומר והחזירו ישראל בחבית ותיהוי תיובתיה האי דקאסר ליה לכולה חבית משום האי דאיערב ביה דא"כ אמאי הויא תיובתא לימא ליה אנא דאמרי כרשב"ג דאמר לקמן [עד.] ימכר כולו חוץ מדמי יין נסך שבו דקיימא לן [שם] הלכתא כוותיה: **וליתני ימכר.** כי היכי דקתני סיפא: **חרם.** משוגע ובעל מריבות וממהר לעשות שלא בכוונה: **ימכר.** דהואיל דסבר של שמן היה ליכא למיגזר שמא נתכוין לנסך אבל קדח במינקת דיודע דיין הוא חיישינן שמא ניסך לעבודת כוכבים:

מימר

איקלע רב הונא בריה דר"נ למחוזא. פירוש האי עובדא הוה בתר דהחזירו אביי ע"י תשובות שהשיב לו ולהכי קאמר כי אמרי (ג) לבר מדמי דההוא חמרא והיינו לבתר דאהדריה אביי אבל הוא התיר הכל ומחמת כיסופא הוא דקאמר הכי וכן ודאי צריך לפרש לפי גירסא זו דאי סלקא דעתך דאיהו נמי אסר דמי היין המשוכשך והתיר השאר א"כ מאי הוה פריך ליה אביי משמואל ור' יוחנן דאסרו והא איהו לא אסרו אלא דמי היין המשוכשך דסבירא להו בפ' בתרא (לקמן עד.) כרשב"ג דאמר ימכר כולו לעובד כוכבים חוץ מדמי יין נסך שבו אלא ודאי בתר דאהדריה אביי קאמר הכי וגם פירש רש"י לקמן בההיא דאגרדמים דמיירי בהחזירו עובד כוכבים לחבית דאי ס"ד דהחזירו ישראל לחבית והאי דקא אסר ליה לכוליה היינו משום ההוא פורתא דאיערוב א"כ מאי פריך מינה לרבא לימא ליה אנא דאמרי כרשב"ג דאמר לקמן ימכר חוץ מדמי יין נסך שבו (ד) וקיימא לן הלכתא כוותיה ועוד פי' רש"י דאמר להו רבא טרוק גלי שהיה מתיירא מרב הונא שלא יקפחנו בהלכות על דבר מחלוקתו על רב הונא לגביה ובעי מיניה כי האי גוונא כו' ותשובות יש על גירסא זו ופירושה חדא שהיה לו להקדים ההוא עובדא דאביי דבסמוך כיון שעל ידו חזר בו ועוד דבר תימה הוא שיאמר רבא טרוק גלי שלא יבא רב הונא החולק עליו להתווכח עמו כי אע"פ שחזר בו מ"מ היה לו לשמוע מה יאמר ועוד דה"ל למימר אפ"ה על לגביה כלומר דחק ונכנס ועוד קשיא לשון דלא ליתו אינשי ולטרדן דה"ל למימר דלא ליתי האי גברא ולטרדן ועוד מי כסיפא ליה מילתא לומר טעיתי בהדיא וחוזר אני בו הרי בכמה מקומות ה) מצינו שהיה אומר דברים שאמרתי לפניכם טעות הן בידי ועוד מה שפירש אגרדמים דמיירי כשהחזירו עובד כוכבים דאי כשהחזירו ישראל לימא ליה אנא דאמרי כרשב"ג ומאי הוה משני ליה הא רשב"ג לא שרי דמי יין נסך שבו ואיהו שרא הכל ועוד מאי הוה מותיב ליה מההיא דאגרדמים לישני ליה שאני התם דהחזירו עובד כוכבים ואילו רבא שרא בהחזירו ישראל ועוד דמשמע מתוך פירושו (ה) שהחזירו עובד כוכבים ונאסר מטעם החזרה דחשיבא ליה כמגע ובתוספתא תניא מפני שטיפת יין אסורה ואוסרת בכל שהוא אלמא משמע שהאיסור בא מחמת הטיפה המשוכשכת ואפילו החזירו ישראל נמי אסור לכך פירש ר"י שריה רבא לזבוני לעובדי כוכבים אפי' ליין המשוכשך משום דשכשוך גרוע הוא שלא נתכוון לשכשך לניסוך אלא לשאול אם יש שם יין וכיון שנתערב נתבטל שם לגמרי והא דאסר רשב"ג בפרק בתרא (לקמן עד.) לכל הפחות דמי היין היינו דוקא בסתם יינם דחמיר טפי ואינו נתבטל בתערובתו אבל כאן זה המשוכשך אין בו כוונת ניסוך ואיפלוג עליה רב הונא בר חיננא ורב הונא בר ר"נ ואסרי דמדמו ליה להאי יין נסך המשוכשך לפלוגתא ו) דרשב"ג ורבנן (ו) דאגרדמים דאיתותב רבא מינה וה"ג בספרים ישנים וה"ג ואיקלע ר"נ למחוזא והוא רבו של רבא והלך רבא אצלו לשאול ממנו וא"ל רבא לרב אליקים שמעיה טרוק גלי אחר שנכנס לפני ר"נ דלא ליתו אינשי וליטרדן פירוש כששאל ממנו הלכה זו על לגביה פירוש נכנס רבא לפני ר"נ א"ל כי האי גוונא פירוש שאירע מעשה לידי מאי א"ל אסור בהנאה פירוש על יין המשוכשך השיב לו ואליבא דדברי הכל א"ל והא מר הוא דאמר וכי שכשוך עושה יין נסך פי' כשאירע מעשה כזה לידך היית אומר שאין שכשוך עושה יין נסך ליאסר בהנאה ועל (ז) מעשים שאמרת כך הוריתי א"ל כי אמרי אנא לבר מדמי היין המשוכשך דמי דההוא חמרא מי אמרי כי אתאי לפומבדיתא כו' ואסר שמואל בטבריא ואסר ר' יוחנן פירוש מעשה כזה בא לפניהם ואסרו היין המשוכשך אבל ודאי השאר לא אסרו דאפילו בסתם יינם פסקינן לקמן כרשב"ג דאמר ימכר חוץ מדמי יין נסך שבו ואיתותב רבא מההיא דאגרדמים מאי לאו בהנאה כו' דנאסר כל היין מטעם תערובת דקתני בתוספתא (פרק ח) אגרדמים עובד כוכבים שטעם מן הכוס והחזירו לחבית קדח במינקת ונפלה ממנה טיפה כל שהוא אסור שטיפת יין אסור ואוסרת בכל שהוא והיינו כרבנן דאסרי כל התערובות ומדרבנן נשמע לרשב"ג דאסר מיהא דמי דההוא חמרא וקשיא לרבא שהתיר אף דמי (ח) חמרא כדפרישי': **שקדח** במינקת. פי' רש"י שנקב מגופת החבית (ט) והעלה היין דרך המינקת והוא קנה חלול שמוצץ ומעלה בו היין עד פיו וקשיא דלמה לי העלה אפי' בלא העלה נמי ליתסר בהנאה כיון שנגע דלא דמי האי כלל (י) למדלו בקנה דהתם לא נתכוון לשכשוך כלל אבל הכא שנתכוין לשתיה ליתסר בהנאה ועוד היכי סלקא דעתיה דרבא לאוקומה בשתיה א"כ ל"ל העלה אפי' בלא העלה נמי יאסר בשתיה אם לכל הפחות תדמהו למדלו בקנה דמתני' ודוחק הוא להעמיד (כ) הברייתא כר"ש שאין הלכה כמותו ונראה פי' רשב"ם בשם רש"י שמינקת הוא קנה חלול שמניחין בעת הבציר בפה החבית וראשה חוץ לחבית וכשהיין תוסס ועולה דרך הנקב אינו נופל לקרקע ולאחר שגמר תסיסתו אין נוטלין אותו אלא משוין אותו לחבית וסותמין פי החבית ופי המינקת וכשרוצה לפתוח קודחין במינקת ומוצץ ומעלה היין מיהו אם נפסק נוטה להעמיד פירוש רש"י נאמר שכן דרך כשקדח שלא נגע הקנה ביין אלא כשרוצה להעלות היין מגלגל החבית עד שיגיע היין במינקת ולכך צריך העלה:

אלא

עין משפט נר מצוה

עב א מיי' פי"ב מהל' מאכלות אסורות הלכה א סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קכד סעיף יב:

עג ב מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם סעיף יא:

עד ג מיי' שם הלכ' ה טוש"ע שם סעי' יב:

מסורת הש"ס

א) [תוספ' פ"ח ה"ב], ב) [בתוספ' שם מתניי' בריתא], ג) [קדושים סוף פרשה ט], ד) [ויקרא יט], ה) [שבת סג: ושם נסמן], ו) דרשב"ג ורבנן ולמתני' דאגרדמים כצ"ל. מהר"מ,

הגהות הב"ח

(א) גמ' טרוק גלי דלא ליתי אינשי וליטרדן על לגביה: (ב) רש"י ד"ה על וכו' ששיכשך עובד כוכבים: (ג) תוס' ד"ה איקלע וכו' כי אמרי אנא לבר: (ד) בא"ד דקיימא לן הלכתא: (ה) בא"ד דמשמע מתוך פי' כשהחזירו עובד כוכבים נאסר מטעם: (ו) בא"ד ורבנן ולאגרדמים דאיתותב רבא מינה וה"ג בספרים ישנים איקלע כצ"ל ותיבת וה"ג נמחק: (ז) בא"ד ועל ידי מעשים שאמרת כך וכו' בסתם יינס פסקי לקמן וכו' כדקתני בתוספתא: (ח) בא"ד אף דמי ההוא חמרא כדפרישית: (ט) ד"ה שקדח וכו' מגופת החבית במינקת והעלה: (י) בא"ד למדלו בקנה. נ"ב לעיל דף נז: (כ) בא"ד הברייתא כר"ש. נ"ב לקמן דף ס: